

TABLICA ALIMENTACYJNA

PYTANIA I ODPOWIEDZI

- 1. Czy tablica alimentacyjna ma moc prawną? Czy sąd będzie musiał przyznawać alimenty w wysokości podanej w tablicy alimentacyjnej?**

Tablica alimentacyjna zawiera wskazówki i wytyczne, które nie mają mocy prawnej. Sędziowie mogą, ale nie muszą z niej korzystać. Za każdym razem to do sędziego należy decyzja o tym, czy alimenty zasądzać i w jakiej wysokości. Zgodnie z przepisami Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, sąd powinien uwzględnić usprawiedliwione potrzeby osoby uprawnionej do otrzymywania alimentów (czyli zazwyczaj dziecka) oraz zarobkowe i majątkowe możliwości osoby zobowiązanej do płacenia alimentów (zazwyczaj rodzica). Sąd może orzec wyższe alimenty, jeśli uzna, że osoba zobowiązana może zarabiać więcej niż faktycznie zarabia.

- 2. Czym jest tablica alimentacyjna? Do jakich sytuacji się odnosi? Czy tablica uwzględnia także sytuacje nietypowe (indywidualne potrzeby dziecka)?**

Tablica alimentacyjna dotyczy sytuacji najbardziej typowych. Sąd za każdym razem musi sprawdzić, czy okoliczności konkretnej sprawy uzasadniają wykorzystanie tablicy.

W tablicy przedstawiono kwoty miesięcznych alimentów. Są one zależne od:

- dochodu osoby zobowiązanej do płacenia alimentów;
- wieku osoby uprawnionej do otrzymywania alimentów;
- liczby wszystkich dzieci na utrzymaniu osoby zobowiązanej.

Tablica alimentacyjna odnosi się do najbardziej rozpowszechnionej sytuacji – gdy dziecko mieszka z jednym rodziców i spotyka się na kontaktach z drugim rodzicem.

Przykłady:

- dziecko spędza cały weekend (wraz z noclegiem) z rodzicem zobowiązanym do alimentów/uprawnionym do kontaktów, poza swoim mieszkaniem (40,7% zbadanej

próby w ramach badania przeprowadzonego w 2015 roku przez Instytut Wymiaru Sprawiedliwości)¹

— dziecko spotyka się z rodzicem zobowiązanym do alimentów/uprawnionym do kontaktów poza swoim mieszkaniem, bez noclegu (23% badanej próby)²

Sądy mogą podwyższyć lub obniżyć alimenty, biorąc pod uwagę, w jaki sposób rodzic zobowiązany do alimentów zajmuje się dzieckiem. Rodzic może spełniać obowiązek alimentacyjny w całości lub w części także przez osobiste:

- opiekowanie się dzieckiem;
- gotowanie, pranie czy pomoc w nauce;
- udział w opiece nad chorym dzieckiem, w wizytach lekarskich, zajęciach dodatkowych czy innych obowiązkach.

3. Z jakich wzorców korzystało MS przy opracowywaniu tablicy alimentacyjnej?

Przyjęty model tablicy alimentacyjnej oparty jest na rozwiązaniach niemieckich i francuskich. Został przyjęty po konsultacjach z sędziami rodzinnymi, komornikami, ekspertami z zakresu prawa rodzinnego i ma uwzględniać jak najwięcej zmiennych. Przede wszystkim ma brać pod uwagę potrzeby dziecka oraz możliwości zarobkowe zobowiązanego rodzica.

W proponowanym modelu tablicy alimentacyjnej zaczerpnięto z modelu francuskiego uzależnienie wysokości alimentów od liczby dzieci na utrzymaniu zobowiązanego. Z modelu niemieckiego zaczerpnięto sposób ustalania wysokości alimentów zależnie od dochodu zobowiązanego oraz od wieku uprawnionego dziecka.

W typowej sytuacji uzasadnione potrzeby dzieci rosną wraz z wiekiem – utrzymanie dziecka młodszego kosztuje mniej niż utrzymanie nastolatka. Dzieci mają inne potrzeby finansowe przed pójściem do szkoły czy przedszkola, a jeszcze inne w liceum czy technikum. To założenie pozwala skupić się na ogólnych i indywidualnych potrzebach każdego konkretnego dziecka.

4. Dlaczego w ogóle wprowadzać tablicę alimentacyjną?

¹ E. Holewińska-Łapińska, M. Domański, J. Słyk, *Orzecznictwo w sprawach o wykonywanie kontaktów z dziećmi*, Warszawa 2015, s. 16.

² Tamże.

- **Oparcie orzekanych alimentów na obiektywnych wskaźnikach – w tym liczbie dzieci, realnych kosztach utrzymania.**
- **Uwzględnienie typowych okoliczności.**
- **Większa jasność co do tego, dlaczego sąd orzekł alimenty w takiej, a nie innej wysokości.**
- **Większa przewidywalność co do tego, w jakiej wysokości mogą zostać orzeczone alimenty.**
- **Wsparcie sędziów, mediatorów i stron w realistycznym określaniu wysokości alimentów.**

Wprowadzenie tablicy alimentacyjnej było od dawna postulowane przez organizacje rodziców, sędziów, prawników. Proponowali jej wprowadzenie również eksperci w Zespole do spraw Alimentów, powołanym przez Rzecznika Praw Obywatelskich i Rzecznika Praw Dziecka w latach 2016-2018. Wprowadzenie tablicy było jedną z najważniejszych rekomendacji sformułowanych w raporcie A. Chelstowskiej, „Alimenty na dzieci – Diagnoza polskiego systemu i przegląd praktyk zagranicznych” opublikowanym przez Instytut Spraw Publicznych³.

5. W jaki sposób obliczono kwoty zawarte w tablicy alimentacyjnej?

Punktem odniesienia w tablicy jest tzw. kwota bazowa, która znajduje się w lewym górnym rogu tablicy (wysokość świadczenia na jedno dziecko od 0 do 7 lat). Podstawę obliczania kwoty bazowej stanowi minimum socjalne za 2024 rok, wyliczane przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych („IPiSS”)⁴. Kwota ta stanowi 70% minimum socjalnego na dziecko. Procent ten wynika z faktu, że w typowym przypadku, którego dotyczy tablica alimentacyjna (zob. pkt 2), rodzic na którym ciąży obowiązek alimentacyjny, spełnia go również w formach innych niż pieniężne. IPiSS oblicza wysokość minimum socjalnego w oparciu o koszyk dóbr konsumpcyjnych, w których uwzględnia się następujące kategorie: żywność, mieszkanie (użytkowanie i energia oraz wyposażenie), edukacja, kultura i rekreacja, odzież i obuwie, ochrona zdrowia, higiena osobista, transport i łączność oraz pozostałe wydatki.

W odniesieniu do kwoty bazowej są wyznaczane następnie kolejne kwoty alimentów w wierszu. Przewidziano 5 grup wiekowych, które odnoszą się do kolejnych etapów edukacji dziecka (0-7; 8-11; 12-15; 16-18; 18 i powyżej). Przyjmuje się, że potrzeby dziecka rosną wraz z wiekiem,

³ Zob. A. Chelstowska, *Alimenty na dzieci – diagnoza polskiego systemu i przegląd praktyk zagranicznych*, Warszawa 2016.

⁴ IPPiS, *Informacja o poziomie i strukturze minimum socjalnego w 2024 r. (na podstawie danych średniorocznych)*, Warszawa 2025, dostęp online: https://www.ipiss.com.pl/wp-content/uploads/2025/04/MS-dla-MRPiPS-2024-srednioroczne_03_04_2025.pdf (dostęp: 14.07.2025 r.).

a w konsekwencji na każdą grupę wiekową kwota bazowa (określona dla dziecka 0-7) rośnie o 12,5%, co w konsekwencji oznacza, że młody dorosły powyżej 18 roku życia otrzyma o 50% wyższe alimenty, niż dziecko od 0-7.

W ramach każdej grupy wiekowej uwzględniono liczbę dzieci wobec których osoba jest zobowiązana do alimentacji. Przyjęto, że choć świadczenie musi się zmniejszać, to jednak spadek ten nie powinien być znaczny, gdyż okoliczność ta nie ma wpływu na uzasadnione potrzeby dziecka. Kwota bazowa jest pomniejszana o 7,5% na każde kolejne dziecko wobec którego osoba posiada obowiązek alimentacyjny, aż do 3 lub więcej dzieci (wtedy wysokość alimentów wynosi 85% kwoty alimentów wyznaczonej dla danej grupy wiekowej w przypadku 1 dziecka, w stosunku do którego istnieje obowiązek alimentacji).

System przyjęty przez Ministerstwo Sprawiedliwości, podobnie jak system niemiecki opiera się na założeniu, że dziecko ma prawo do proporcjonalnej części dochodów rodzica – do udziału w jego „poziomie życia” zależnym od dochodów. Jest to zgodne z utrwalonym w orzecznictwie SN postulatem równej stopy życiowej członków rodziny⁵. Należy jednak podkreślać, że zasada ta nie może być rozumiana w sposób matematyczny, a także, iż nie ma ona charakteru absolutnego⁶. Sąd zobowiązany jest bowiem każdorazowo do uwzględnienia wszystkich specyficznych okoliczności danej sprawy.

Powyższe argumenty uzasadniają przyjęcie progresywnego sposobu obliczania wysokości alimentów, podobny do systemu podatkowego, w którym wysokość należnych opłat oblicza się na podstawie progów dochodowych – im więcej dana osoba zarabia, tym wyższą płaci kwotę należności. **Kwota bazowa zwiększa się wraz z dochodem osoby zobowiązanej. Przyjęta progresja w ramach projektu wynosi 10% wzrostu kwoty bazowej na każde 800 złotych dodatkowego dochodu do momentu osiągnięcia przez zobowiązanego dochodu w wysokości 8300 zł. Powyżej tego dochodu przyjęta progresja w ramach projektu wynosi 15% wzrostu kwoty bazowej na każde 800 zł dodatkowego dochodu.**

6. Dlaczego w tablicy alimentacyjnej nie ma podziału według wielkości wsi i miast lub podziału regionalnego?

⁵ Uchwała SN z 7.06.1972 r., III CZP 43/72.

⁶ Wyrok SN z 28.01.1998 r., II CKN 585/97. Jak wskazuje M. Fras: „Zasada równej stopy życiowej nie może być jednak traktowana jako zasada o charakterze absolutnym. Kluczowy w tej kwestii jest wyrok SN z 28.01.1998 r., w którym wskazano, że zasada egalitaryzmu małżonków wynikająca z art. 27 k.r.o. nie może być rozumiana w sposób czysto matematyczny. **Nie można zatem, bez względu na okoliczności konkretnej sprawy, sumować dochodów obojga małżonków i dzielić ich na dwie równe części, w ten sposób zasądzając kwotę dla małżonka, który osiąga mniejsze dochody.** Ponadto należy uwzględnić to, że każdy z małżonków ma obowiązek wykorzystywać swoje możliwości uzyskania dochodów i w pierwszej kolejności powinien zaspokajać swoje potrzeby własnymi siłami” (M. Fras [w:] *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Komentarz*, red. M. Habdas, Warszawa 2021, art. 27).

W Ministerstwie Sprawiedliwości zdecydowaliśmy nie brać pod uwagę zróżnicowania między różnymi regionami Polski. Za najbardziej miarodajny wskaźnik poziomu usprawiedliwionych potrzebami dziecka przyjęliśmy minimum socjalne. Zróżnicowanie geograficzne pod kątem tego wskaźnika jest w Polsce względnie małe⁷.

Weźmiemy pod uwagę, jak przyjęte rozwiązanie sprawdza się w praktyce. Jeśli w przyszłości powstanie większe zróżnicowanie między regionami kraju, rozważymy uwzględnienie go w tablicy alimentacyjnej. Na razie uznaliśmy, że wprowadzenie tego zróżnicowania zaciemni obraz i utrudni stosowanie tablicy.

7. Czy na podstawie tablicy alimentacyjnej można wnioskować o zmianę wysokości przyznanych wcześniej alimentów?

Nie. Tablica alimentacyjna nie jest źródłem prawa i nie ma wpływu na już orzeczone czy ugodzone alimenty. Ale może być pomocna w orzekaniu w ewentualnym nowym postępowaniu o zmianę wysokości alimentów. Żeby takie postępowanie zostało wszczęte, muszą zostać spełnione warunki określone przepisami. Podstawowym warunkiem jest zmiana okoliczności sprawy.

Jak wskazał Sąd Najwyższy, żeby stwierdzić, czy można zmieniać wysokość orzeczonych alimentów, należy brać pod uwagę wszelkie okoliczności mogące świadczyć o zmianie stosunków, a zwłaszcza możliwości zarobkowych i majątkowych stron⁸. Samo ogłoszenie tablicy alimentacyjnej nie jest taką zmianą.

8. Czy na podstawie tablicy alimentacyjnej automatycznie zostanie zmieniona wysokość przyznanych wcześniej alimentów?

Nie. Tablica alimentacyjna nie jest źródłem prawa i nie ma wpływu na już orzeczone czy ugodzone alimenty. Ale może być pomocna w orzekaniu w ewentualnym nowym postępowaniu o zmianę wysokości alimentów. Żeby takie postępowanie zostało wszczęte, muszą zostać spełnione warunki określone przepisami. Podstawowym warunkiem jest zmiana okoliczności sprawy. Samo ogłoszenie tablicy alimentacyjnej nie jest taką zmianą.

9. Czy tablica alimentacyjna będzie waloryzowana?

⁷ IPPiS, *Wartości minimum socjalnego w województwach i klasach miejscowości w 2024 r.*, Warszawa 2025, dostęp online: https://www.ipiss.com.pl/wp-content/uploads/2025/06/MS-przestrzennosc-2024_07-06-2025.pdf (dostęp: 14.07.2025 r.).

⁸ Wyrok SN z 26.03.1969 r., III CRN 54/69.

Tak. Planujemy publikować tablicę alimentacyjną corocznie, po publikacji minimum socjalnego za rok poprzedzający przez Instytut Pracy i Spraw Socjalnych (zazwyczaj na przełomie marca i kwietnia). Będziemy słuchać wszystkich zainteresowanych środowisk i doskonalić przyjęte rozwiązania.

10. Czy waloryzacja tablicy alimentacyjnej z automatu będzie waloryzować przyznane wcześniej alimenty?

Nie. Tablica alimentacyjna nie jest źródłem prawa i nie wpływa na wysokość już orzeczonych alimentów. Obecne prawo nie wskazuje formy, w jakiej sąd określa wysokość alimentów. Sędzia może zatem określić wysokość alimentów także w odniesieniu do określonego wskaźnika.

11. Jak publikacja tablicy alimentacyjnej wpłynie na tempo rozpatrywania spraw o alimenty?

Jesteśmy przekonani, że tablica alimentacyjna może:

- znacząco skrócić proces ustalania alimentów i czas trwania postępowań sądowych;
- być istotną pomocą dla stron, sędziego, mediatora w procesie ustalania wysokości alimentów;
- zachęcać strony do zawarcia ugody przed mediatorem.

12. Z kim była konsultowana zawartość tablicy alimentacyjnej?

Projekt tablicy alimentacyjnej stworzyliśmy w Ministerstwie Sprawiedliwości we współpracy z Instytutem Wymiaru Sprawiedliwości, a następnie szeroko konsultowaliśmy. W konsultacjach wzięli udział przedstawiciele Głównego Urzędu Statystycznego, środowisk sędziowskich, komorniczych, adwokackich, radcowskich, naukowych i organizacji pozarządowych, reprezentanci Sejmu, Rzecznika Praw Obywatelskich oraz Rzeczniczki Praw Dziecka.